

»Čik«

Dečki na vasi so izvedeli, da povprašuje oni gospod, ki je pred nekaj meseci prispel iz mesta semkaj in ki ga kličejo za »gospoda naddavkarja«, za mlado srako. Pravijo, da je obljubil za krepkega sračjega mladiča, ki ne bo koj prve dni poginil, celega kovača.

Huj — kovača! — so ugibali vaški fantini in Piskernikov Lojze se je koj razčemeril, češ, kaj še, saj ne bo dal kovača, kvečjemu smrkav dinar ali pol pesti sladkornih kock. Ko bi dal vsaj tak svinčnik, ki piše na eni konici rdeče, na drugi pa modro, ali pa barvasto škatlico iz pločevine, da se postaviš z njo, bi se še izplačalo laziti za sračjimi gnezdi. Kališnikov Francuh je takoj pritegnil: »Seveda! Saj poznamo take gospode, ki toliko obljublajo. Ko bo imel srako, ne bo dal kaj prida od sebe. Ali pa mu moreš sračjaka potem še vzeti nazaj? Kaj?«

Tudi štacunarjev Stanko se je le zaničljivo režal.

»Mi imamo v trgovini dosti sladkorja in kovačev tudi. Kaj bi radi tega po smrekah lazil. Še ubil bi se lahko!«

»O, mi imamo tudi denarje!« se je postavljaj Suhačev Tonček, ki je bil prav tak bahač kakor njegov oče. »Mi imamo vse polno kovačev!«

»Se že spet baha!« je zafrknil Piskernikov Lojz. »Kje jih pa imate? A?«

»Kaj boš ti, ko nimaš nič. Naš oče pa ima na lopi polno omaro denarja in tam je več kovačev vmes ko v vaši bajti bolh.«

Fantini bi si bili že segli v lase, ko se ne bi bil prikazal izza Piskernikovega vogala mladi gospod kaplan, ki se je tu naokrog izprehajal. Ko

so ga zagledali, so se potuhnili, sneli pokrivala in molče počakali, da je odšel mimo njih proti bližnji borovi šumi.

Medtem je Januškov Cencek, ki se prej ni vmešaval v besedičenje, predel svoje misli naprej. — Čemu ne bi dal gospod naddavkar kovača, ki ga je obljubil, ko ga pa nihče ne sili obljubovati. On bi lahko dejal gospodu upravitelju, da hoče imeti srako, in gospod upravitelj bi v šoli dečkom kar ukazal in prinesiti bi morali srako zastonj in to koj drugi dan, sicer bi dejal gospod upravitelj: »Ti ,presneti sin', kaj sem ti naročil včeraj? Pridi vun in prejmi plačilo za svojo neposlušnost!« — Lepo plačilo! A vse to bi gospod naddavkar lahko dosegel brez kovača, ko sta si vendar z gospodom upraviteljem dobra znanca, saj se vedno sprehajata skupaj in — kakor je pred dnevi trdil Gašparjev hlapec — »uganjata politiko«.

Kovač! To je deset dinarjev in ob taki vsoti se je Ceneku izplačalo zamisliti se, navzlic Suhačevskim baharijam. To pomeni zelo, zelo velik zavoj malinastih sladkorčkov, kos čokolade, pet pomaranč ali šest vencev fig — ali jej! — celò knjigo povestnico, ki jo je ponujal štacunarjev Stanko, ta fantalin, za poldrugega kovača.

Zato je bil poprej previdno molčal in sedaj, ko je bil kaplan že daleč in so se dečki spravili k seji, bi se bil najraje izmuznil. Toda bal se je, da ga drugi ne bi pogodili. Sicer pa jih je imel vse skupaj na sumu, da zabavljajo le radi tega, da bi s tem prikriji svoje namere glede lova na mlade srake.

»Kam greš potem, Francuh?« je vprašal nedolžno Kališnikovega.

»Tebi nič mar!« ga zavrne Francuh ostro in koj so se prejšnji prepirljivci posmihali njemu, Suhačev bahač ga je še sunil v hrbet in Piskernikov Lojz mu je podstavil nogo, da se je Cenek zakotalil v cestni jarek. Ko se je bliskovito pobral in hotel za onima, ki sta stekla za Pis-

kernikov skedenj, si je moral sredi pota premisliti in jo urno ubrati proti domu; zakaj Piskernikov je bil že odvezal domačega psa Volčjaka in ga hujskal na Cenceka, ki taki premoči pač ni mogel biti kos.

Doma pa jo je Cenek tako pogodil, da so ga vsi naenkrat zas-

hove, prav tja, kjer se nekaj svetli-ka kakor mehka, zeleno-črno se prelivajoča svila.

Oj — morda pa le bo kovač?

Klobuček med zobe, coklje v grmovje in horuk! po smolnatem deb-lu navzgor. — Morda pa le bo kovač!

vražili le radi srake in kovača, ki ga nihče drugemu ne privoščiči. Poiskal si je kos kruha, ki mu ga je bila sestra pripravila na polici poleg štedilnika, in namesto da bi vzel košarico in šel za sestro na travnik nabirat regrat, kakor mu je bilo opoldne naročeno, jo je ucvrl kar za hlevom do potoka in se skril za šibovjem pod bližnji breg. Pod bregom je raslo navkreber precej grmičev in lešnikovja, za katerim se tak Cenek spretno skrije, če noče, da ga vidijo fantini z vaškega kolo-voza.

Vzpine se do vrha. Tu se dvigajo iznad grmičevja visoka drevesa, smreke in jelke, ki robijo prijazno jaso.

Sončni žarki se nagajivo poigravajo v vrhovih.

Cenек zameži, si zasenči oči, ogleduje, oprezuje in mežika v vr-

Drugim se ni tako mudilo na lov. Zmenili so se, da gredo pod večer, ko je medtem Cencek že skrival svoj plen pod suknjičem in premiš-ljeval, kako bi se izognil domači nevihti, ker je, namesto da bi šel nad regrat, srakeža lovil.

Komaj da je drugo jutro gospod naddavkar vstal in se pripravljaj k umivanju, mu je javila hčerka Nani-ka, da ga čakajo zunaj v kuhinji trije dečki, ki so se prišli pogajat radi srake.

»Pa tako rano? Saj je šele sedem! Reci jim, naj pridejo pozneje, ko bom napravljen!« je zaklical go-spod naddavkar skozi vrata in si napenil mila po rokah in obrazu.

Ni minilo pet minut, ko se je Nani-ka vrnila, potrkala po vratih in sporočila očetu:

»Ne morejo priti pozneje! Pravi-
vijo, da se jim sila mudi. Imajo sra-
ke baje že s seboj in ne morejo da-
lje čakati.«

»Koliko jih pa imajo? Saj sem
rekel le za eno!«

»Ne vem, koliko. Ali prideš?«

»Pa kam se jim tako mudi. Saj
jim je treba šele ob devetih biti v
šoli! Reci, da sedaj ne utegnem.«

Spet se je gospod naddavkar go-
drnjaje obrnil k umivalniku in se
jel znova splakovati in militi.

To so čepeli junaki v kuhinji pri
vratih, nestrpni kakor mlade žival-
ce pred krmljenjem. Piskernikovega
Lojza se je tiščal Kališnikov Fran-
cuh, le Tonček, Suhačev bahaček,
je slonel sam zase ob mizi in — me-
ni nič, tebi nič — ogledoval slike
v knjigi, ki je odprta ležala tam.
Še Francuh in Lojze sta se čudila
toliki predrznosti. Sicer pa — ali se
Tonček prav nič ne boji, da bi se
vrata odprla in da bi vstopil Janu-
škov Cencek z mnogo lepšo srako,
kakor so njihove. Saj je bilo treba
prav radi tega tako ranó vstati in
priti sem, sicer jih Cencek, ta po-
tuhnjenec, gotovo prehitil. Francuh
in Lojze sta bila teh skrbi polna,
vrhu tega pa ju je tudi še skrbelo,
da li se ni srakam pod jopičem že
mudilo na drugi, boljši svet, ko se
pa nič več ne javljajo. Zato sta leno
grizla tečni kruh, ki jim ga je bila
odrezala dobra Nanika, sila zalo
dvajsetletno dekle. Le Suhačev je
jedel, kakor da ne bi bil Suhačev,
kjer imajo vendar vsega dosti. Gle-
dal je slike in menda tudi že na sra-
ke pozabil, ko je nenadoma vstopil
gospod naddavkar.

»No, dobro jutro, dečki! Rani ste,
rani!«

»Dobro jutro!« je zateglo odzdra-
vil Suhačev, Francuh in Lojze pa
sta le plašno snela pokrivali in ne-
zaupljivo izpod čela zrla v gospo-
da naddavkarja, češ, še nič ne ve-
mo, kakšna je ta tvoja prijaznost.
Ali je vredna kovača ali ne?

»No, kje so srake? Ampak to ve-
ste, da hočem le eno, ono, ki si jo

bom izbral. — No, kaj bi pa ti rad?«
se je obrnil do odprtih vrat, kjer
je stal med podboji, ponižno držeč
klobuček v roki, Januškov Cencek.

»Srako sem prinesel!« je odvrnil
Cencek in se kisko smehljajal. — Mor-
da pa še le ni vse izgubljeno! Kdo
pa si je mogel misliti, da bodo ti
capini že tako zgodaj prileteli h go-
spodu naddavkarju! To se vendar
ne spodobi! Saj se je sam bal, da bi
mu gospod zameril, če pride tako
rano. Oh, ko bi mogel, kako bi nabil
tega potuhnjenega Francuha, še bolj
po Lojzeta, ki brez tistega njiho-
vega psa itak ne bi imel nobene
veljave med dečki. Suhačevega bi
pa kar sedaj sunil, ko ga še tu, v
tuji hiši tako zaničljivo gleda. —
Zaupljivo je uprl svoje oči v trdi, a
vendar ne neprijazni obraz gospoda
naddavkarja. Kako bo razsodil in
kdo bo dobil kovača? Kdo?

»No, sedaj pa le na dan s sraka-
mi, če hočete, da bo kupčija!« je
menil gospod nasmejano in tudi
Nanika je pristopila bliže, da bi vi-
dela, kaj bo.

A fantini so se le spogledali in
nobeden, tudi Cencek ne, ni poka-
zal svojega plena.

»No, ali bo kaj?« je vprašal go-
spod že osorneje. Fantini so se drug
drugega spet le ošvrknili s postran-
skimi pogledi, samo Suhačev je
dregnil Cenceka: »No, pokaži ti!«

»Pa pokaži ti, ko nimaš nič!« se
je obregnil Cencek jezno. Pogodil
jo je. Suhačev sam res ni imel ni-
česar, zato pa je osramočen naglo
stopil h Francuhu in mu razgrnil
jopič.

»No, kje imaš? Daj sem! On nosi
za vse tri!« je menil Suhačev važno
in trgal, vlekel, pulil nekaj Francu-
hu pod jopičem izpod pazduhe ter
se usajal:

»Ali ti nisem rekel, da jih ne smeš
tako na trdo potisniti v rokav. Ti
boš kriv, če ne bo nič!«

»Za božjo voljo!« je vzkliknila
Nanika in tudi gospod naddavkar
se ni muzal več. Zakaj tisto, kar je
prišlo sedaj na dan, je bilo slično le

kupu zmečkanega perja, v katerem so se šele polagoma razločila povabljana trupelca.

»No, no, no —« je menil gospod naddavkar in glas mu je zvenel vedno trši, čeravno so mu ustnice vendarle lezle v rahel nasmeh. »Kaj takega pa še ne! Ali so sploh še žive?«

»So, so,« je zatrjeval Suhačev. »Le malo so zmečkane in omotične, ker jih je ta butelj tako tiščal pod pazduho!«

A gospod naddavkar je kar naprej zmajeval z glavo in obračal zmrcvarjene živalce.

»No veš, če spraviš te še enkrat do življenja, ti dam pet kovačev! S temi ni nič. Zadušile so se, pa nogce ste jim tudi polomili. Sram vas bodi! Pa kar troje ste jih zadavili! Nerodneži! Kaj se pa spravljate na tak posel, ki mu niste kos. Tako se srake ne love! In ti tam?« se je obrnil do Cenceka. »Mar jih nosiš tudi ti pod pazduho?«

»Prosim ne! Moji sraki se v žepu prav nič žalega ni zgodilo.« se je odrezal Cencek in privlekel iz hlačenega žepa v papir zavitega ptiča, ki je koj, ko ga je gospod naddavkar rahlo prijel, nevoljno začivkal. Bil je sicer še zelo droben srakež, a tembolj korajžen in popolnoma nepoškodovan, kljub ozki ječi v Cencekovem hlačnem žepu.

»Ta pa ta!« je pokimal gospod naddavkar zadovoljno. »Kako ti je ime, mali?« je vprašal Cenceka in segel v žep, menda po denarnico.

»Januška Cencek!« je odvrnil Cencek ves žareč od veselja. Kovača bo dobil, oni trije pa nič, čeprav so bili že tako zmagoslavni. Seveda, nekaj dni se jih bo moral izogibati, sicer jih skupi po grbi. Pa kaj zato! Kovač bo le njegov, oni trije pa imajo sedaj le sramoto in troje crknjenih srak, ki jih je gospod naddavkar ravnokar vrnil Suhačevemu bahačku in pripomnil:

»Škoda jih je, a sedaj niso za nobeno rabo več. Vreči jih moraš na gnoj. Bolje bi bilo, če bi jih bili pustili živeti!«

»Nič na gnoj!« je odvrnil Suhačev uporno. »Doma jih bomo oskubli, spekli in snedli, pa bo! Zbogom!« In vsi trije ponesrečeni sračji lovci so jo jadrno odkurili, za njimi pa so se smehljali Nanika, zadovoljni Cencek in gospod naddavkar, ki je še zaklical za njimi: »Pa dober tek ob sračji gostiji!«

Cencek je dobil kovača, velik kos kruha in skodelico toplega čaja, potem pa je odrinil tudi on proti domu in pozneje v šolo, kjer se je na šolskem dvorišču v odmoru izbojeval med njim in njegovimi nevoščljivimi sovražniki srdit boj, ki se je končal s tem, da jih je gospod upravitelj opazil, poklical k sebi v pisarno in s prožno leskovko dokončno poravnal njih medsebojne račune.

*

Mlademu srakežu pa se je pri naddavkarjevih prav dobro godilo. Dokler je bil še tako mlad in nebogljjen, je stanoval v stari kmečki košari, kjer mu je naredila Nanika toplo gnezdece iz vate, ki jo je izpulila iz stare odeje. Ker je imela košara pokrovke, so jo lahko popolnoma zaprli, da ne bi mogel uhajati in da bi se mu kaj ne pripetilo.

Ponoči ga je nesla Nanika s košaro vred v svojo spalnico in ga tam shranila na visoki omari.

A neko noč se Nanika nenadoma zbudi. Prižge si luč in prvi pogled ji zdrkne na omaro in glej! — poleg košare je stal domači maček »tiger«, ki se je bil po svoji navadi priklatil ponoči domov, da bi s tačko odprl kredenco in pogledal, če je tam kaj užitnega zanj. »Tiger« je le predobro vedel, da bi mu gospod naddavkar in tudi Nanika hudo zamerila, če bi se srakeža s svojo grabežljivo taco dotaknil in mu prizadejal smrt. Saj ob belem dnevu ga je le zdaleka poželjivo gledal, pred gospodarjem in njegovo hčerko pa se je delal, kakor da mu je novopriseljenc deveta briga. A ko je nocoj prilezel skozi okno in zagledal košaro s ptičem na omari, se

pač ni mogel ustavljati izkušnjava in baš, ko se je pripravljala, da bi segel v košaro po svoj slastni plen, se je zbudila Nanika in ga spodila.

In ko je Nanika drugo jutro očetu pripovedovala, kako hudobne namene je imel »tiger« sinoči, je bil za nameček še prav pošteno tepen in ga za kazen še ves teden nihče niti pogladil ni. Zato se je »tiger« odslej premagoval.

Sračjak pa je rasel in se razvijal ob skrbni negi gospoda naddavkarja in njegove hčerke. Krmila sta ga

s sesekljanimi trdo kuhinimi jajčki in Nanika mu je s kavno žličko nalivala vode v kljun. Polagoma se je navadil tudi na drugo hrano, pričel skakljati po sobi in kuhinji, poskušal letati in tudi že nagajati. Predvsem pa se je navadil čivkanja. Čivkal je neprestano in zato ga je gospod naddavkar krstil s imenom »Čik!« (besedo »čivk« je bil sicer sprva izbral zanj, a pozneje je uvidel, da se »čik« dokaj lažje izgovarja in tudi smešneje čuje).

(Konec prihodnjic.)

O imenih orožja in razstreliva

Italijansko mesto Pistoia v provinci Toskani, ne daleč od mesta Florence, je imelo v 16. in 17. stoletju velikanske tvornice za orožje. Pištola, ki je bila glavni proizvod teh tvornic, je dobila svoj naziv po imenovanem mestu.

Tudi bajonet ima svoje ime po nekem mestu, in sicer po mestu Bayonne v južni Franciji v bližini Biskajskega zaliva, ki zaradi svojih ostrih in močnih tokov ni posebno priljubljen pri mornarjih, še manj pa pri ribičih.

Flinta, tako so včasih imenovali navadno puško, je dobila ime po kresilnem kamnu, ki se imenuje v angleščini »flint«. (S kresilnim kamnom so namreč zažigali smodnik v puški).

Angleška je dala ime tudi šrapnelu. Bil je to angleški polkovnik Shrapnell, ki ga je izumil v začetku 19. stoletja.

Tudi tank je prišel iz Anglije in pomeni zopet družinsko ime. Angleški inženjer Tomaž Tank je v 18. stoletju izdelal posebno posodo za vodo, ki se je imenovala po njem. Sčasoma se je pa ime uporabljalo tudi za shranila drugih tekočin in naposled so dali isto ime tudi temu strašnemu oklopnemu bojnemu orožju.

Beseda bomba je prišla k nam v 17. stoletju. Sprejeli smo jo takrat iz francoščine in tam so jo napravili iz grške besede »bombos«, kar pomeni zamolkel hrušč.

Balon je okrajšava italijanske besede »ballone« in pomenj dobesedno prevedeno velika žoga, zakaj italijanska končnica »-one« pomeni vedno kaj velikega.

Torpedo je latinska beseda za neke posebne vrste ribe, ki se imenuje »električni skat«. Njeno telo je nabito z močnim električnim tokom. Morski torpedo je dobil ime po obliki te strašne ribe.

Zvezdice

V toplem pomladnem večeru

dete ob oknu šepeče:

„Mamica, kdo pa prižiga
lučke tam gori blesteče?“

Skloni se k detetu mati:

„To so pa zvezdice tiste,
ki jih večer za večerom
vžigajo pesmice čiste.“

„Mamica, jaz pa zapojem
pesmico, čudežno bajno!

Ali potem mi svetila
zvezdica moja bo trajno?“

In nasmeji se prisrčno
mamica, detetu pravi:

„Zvezdice — misli so tvoje,
tebi gorijo v višavi!

Vinko Bitenc